

ZAPOMENUTÁ STUDÁNKA

Vracel se domů z první letošní čekané na divoké holuby. Vstával brzy, bylo kolem čtvrté hodiny, ale vzduch byl stále teplý; žádné ranní čerstvo, žádný svěží závan, jen teplé ovívání opocených tváří. Cítil, jak se mu pot řine podpaždím a stéká bohatým pramínkem k opasku. Těšil se na osvěžení v oderském meandru, přidal do kroku, protože ještě musel projít loukami, kde bylo téměř nedýchatelně.

Konečně. Úzký chodníček vrbinami a zvadlými širočinami listů devětsilu. Skřípání oblázků po staletí vyhlazovanými proudem řeky – té 'jeho' řeky - staré Odry, do níž vstupoval ještě jako malý chlapec, na jejíchž březích čekával na záběr ryby, slýchával skřehotání žab a naříkavý nářek kalousů. Později se naučil skrývat v pobřežním porostu a čekat na hřivnáče, kteří se přilétali napít. Jak léta plynula, Odra každým rokem měnila zakřivení meandrů. Bylo to její právo, výsada mocné vládkyně říční nivy. Strhávala hlinité břehy a s nimi staleté duby, olše, topoly. Jeden z nich přežival; pravda, držel se svými kořeny na samém pokraji břehu, ale stál a odolával. Právě na jeho větve se zavěšovali hřivnáči, aby slétli dolů a zhluboka vsrkli první ranní doušek.

Topol byl na svém místě. Ten nezklamal. Ale Odra? Z mohutné řeky zbyl neširoký potůček, který se prodíral šterkovým podložím. Jakoby se plížil, napadlo myslivce při pohledu na to, co zbylo ze slavného toku na jeho cestě k moři.

Zul se a vstoupil do vody. Přece jen trošku ochladila unavená chodidla. Sklonil se, nabral vodu do dlaní a omyl si tvář. Rozepnul košili a sundal nábojový pás. Pak si upravil zásedku pod převislou vrbovou větví a – čekal.

Rozednívalo se rychle. První hřivnáč se zavěsil na nejnižší větev topolu krátce po páté hodině. Sluneční paprsky přejely přes zelenkavé hrdélko, sklouzly po bílé skvrnce na krku; byl to pro myslivce nádherný pohled. Stačilo vzít pušku, zaměřit a...

Nevzal brokovnici, nezaměřil. Jen se kochal. K prvnímu hřivnáči postupně přilétávali další a další. Potom jeden slétl k vodě, napil se a pak se přidávali ostatní. Žízniví ptáci, krása ztělesněná tvůrčí rukou Přírody. Popocházeli po oblázcích v nějakém záhadném rytmu, skláněli hlavičky k vodě a – pili.

Nevystřelil. Nemohl. Nechtěl.

Zvedl se hned potom, co holubi odlétli k polím. Po chvíli uslyšel výstřely, to kolegové zahájili sezónu lovu. Nezáviděl, nezlobil se, pouze si pomyslel, že jeho dnešní rozhodnutí nezabránit hřivnáčům se napít po dusivé noci bylo správné.

Hlavou mu prolétla vzpomínka na čas chlapectví. To se toulával se svým otcem nebo strýčkem brzkými rány Poodřím někdy v padesátých letech dvacátého století. Někdy za rybami, v září za lískovými oříšky, později na lovu kachen. V horkém létě se vraceli údolím potoka Polančice k domovu. Museli přejít železniční trať, ale častokrát naměřili jinou trasou; to pak postáli pod železným mostem a čekali do chvíle, kdy se nad nimi přehnal dunivě nějaký

vlak. Bylo to na chlapcovo přání; strach a tíseň z hřmotu tun železa, dunění kol a supivý hukot parní lokomotivy – bylo to vzrušující a klučik si užíval pocitu bezpečí, ačkoli byl od smrtícího kolosu nad hlavou vzdálený tak na dva metry.

Když vlak přešel, vyšli zpod mostu a zamířili vlevo, do úzké, táhlé loučky; rostly tam pomněnky, kohoutci, zvonky, kopretiny, pryskyřníky, jitrocel a bůhvíco ještě z palety tehdy bohaté přírody. Uprostřed vyšlehávaly z malého údolíčka pruty mladého vrboví. A v jejich stínu byl cíl cesty znavených, žíznivých poutníků.

Studánka!

Kdysi ke studánce chodila pro vodu manželka hlídače z blízkého strážního domku. Od jara do zimy, každý den několik kbelíků průzračné vodičky. Manželé tu žili v samotě, kde každý vlak byl zpestřením. Pokud po trati přijížděla souprava s nějakým vládním potentátem, stával drobný hlídač přímo na mostě; v nejtěsnější blízkosti kolejí na plátech tlustých plechů, které sloužily jako chodník pro pěší. Kdyby natáhl ruku, tak mu ji lokomotiva nebo vagóny urazily. Však měl co dělat, aby ho vír větru vyvolaný vlakem nestrhl do kolejiště. Dnes už tu není ani strážní domek, ani jeho chudí obyvatelé...

Otec sebral poslední síly a došel k blízkému poli pšenice. Vytrhl pár stébel a pečlivě vyřízl nejsilnější část v podobě útlých trubiček. Ulehli kolem zřídla čerstvé vody a labužnický srkali lahodné občerstvení.

„Taková studánka – to je vzácný dar!“ řekl tehdy otec a dnes, po mnoha desetiletích, si jeho syn tato slova připomenul.

Bylo kolem osmé, když došel ke studánce. Z vrbového proutí se častým ořezáváním stala vrba hlavatice. Mohutný, vrásčitý a pokroucený kmen byl dutý, ale míza pořád proudila do koruny – husté, košaté, clonící kousek louky před pálivými paprsky. Studánka tam byla také, trošinku omšelá, její kamenné obložení pokrýval zelený mech, kolem bylo vlhce a chladně. Svěže. Odpočinkově.

Ulehl do husté trávy. Zavoněla, pohladila. Jen vody se nenapil. Věděl proč. Blízká pole po desetiletí sycená chemikáliemi všeho druhu, pokazila prameniště. Už to nebyla čerstvá voda se schopností vzkřísit mrtvého, ale koktejl jedů namíchaný člověkem.

Složil ruce za hlavou a zadíval se skrze vrbové listy k nebi. Bylo modré, žhavé, se stopami cirusů ve výškách, kde létají nadzvuková letadla.

Zavřel oči a – usnul.

Vzbudil ho rachot strojů. Chvilí nevěděl, kde je a co se děje. Pohled na hodinky – skoro půl jedenácté, čas blížícího se oběda.

Prohrábl mokré vlasy, nahmatl klobouk a posadil se. Všude kolem oblaka prachu – kombajny sklízely úrodu. Družstevníci vyslali do boje tři, na soukromých polích bylo po jednom, někdy dokonce až historickém archaizmu. Žádná kabinka, žádná stříška nad hlavou kombajnéra. V moderních

kombajnech si řidiči užívali komfortu klimatizace, na těch soukromých kombajnérii doslova hltali oblaka prachu, hlavu i tělo spalovalo slunce.

Napadlo ho, že sklizejí dvojí úrodu: zrna a spad produktů lidské civilizace, drobné částice nasycené těžkými kovy odevšad.

„A to všechno dýcháme, dýchají to naše děti, vnoučata a pak trpí nemocemi průdušek a plic. Sakra! Co toho musí ve vzduchu být? Kolik prachu spadne na domy, zahrady a ve městě na komunikace!“ Zaklonil hlavu a zakoukal se do výšky – táhly se tam kondenzační čáry dopravních letadel. „Každý den spálí letecké motory miliony tun kerosinu. Zvládne to naše planeta? A jak dlouho může odolávat? Na zemi auta, na mořích a oceánech lodě, ve vzduchu letadla!“

Postavil se, přehodil brokovnici přes rameno a zamířil k nejbližšímu strništi. Z obilného lánu vyrazilo srnčí – jeden, dva, tři kusy. Pár zajíců, dokonce vylétlo několik křepelek. K polím táhly z rybníků volavky, přidávali se k nim čápi a vzdálené krákání prozradilo blížící se krkavce. Inu, sklizeň se netýkala jen zrna, nastal čas predátorů, kteří byli schopní pohltnout vše živé, co najednou ztratilo ochranný kryt polní vegetace.

Kombajny rachotily, chvílemi se ozvalo naléhavé houkání; to když jejich zásobníky byly plné. Odněkud vyrazily ohromné traktory s ještě ohromnějšími vlečkami a na jejich korby se začal valit proud zrna.

„Vot, technika charošaja!“ uštěpačně použil ruštinu, aby zvýraznil oblidnost ničení přírody. V němčině ani v angličtině by to tak sarkasticky nezaznělo – o tom byl přesvědčen.

Zamířil k domovu, k vesnici, kde se před více než sedmdesáti léty narodil. Slunce pražilo, bylo vražedné o to víc, že déšť, který jediný mohl utlumit následky léta trvajících sucha, nebyl ani na obzoru, ani v dohlednu. Inu, někde časem udeří bouře, možná bude i krupobití a přemíra vody zase odplaví zbývající část orné půdy. To je dnešní doba, převalovaly se myšlenky v přehřáté myslivecké hlavě.

Sklízíme, co jsme zaseli, napadlo muže v zeleném. Pušku posunul na řemeni tak, aby mohl o předpažbí opřít loket. Druhou ruku zasunul za zády pod nábojový pás a řekl si, že přece jen mohl část toho olova vypustit do vzduchu. Nebylo by to teď tak těžké, ale vzápětí se usmál své zpozdilosti, protože by nyní nesl na řemínkách divoké holuby.

Vzduch se nad lány jen tetelil horkem. Muž dýchal ztěžka, z očí mu tekla slaná voda; sundal z hlavy klobouk a s nadějí vzhlížel k blížícím se stavením. Představoval si, jak z hluboké studny načerpá do kbelíku vodu a vylije si ji na hlavu. Pak sejde do starého sklepení, kde je chládek a v něm pár lahví piva. Jedno vypije hned tam, druhé si přinese k obědu.

Posílen těmito představami zrychlil krok...

Štěpán Neuwirth

